

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра глобальної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
 Анатолій ДІБРОВА
«30» 05 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 13 від «02» травня 2023 р.
 Завідувач кафедри
Наталія ВДОВЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОНП «Економіка підприємств
та галузей національного господарства»
 Вікторія БАЙДАЛА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Спеціальність 051 Економіка

Освітньо-наукова програма Економіка підприємств та галузей національного господарства

Факультет економічний

Розробники: д.е.н., проф., Наталія ВДОВЕНКО, к.е.н., доц., Наталія КОРОБОВА

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії з економіки	
Спеціальність	051 «Економіка»	
Освітньо-наукова програма	«Економіка підприємств та галузей національного господарства»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні заняття	30 год.	12 год.
Самостійна робота	150 год	150 год

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма дисципліни «Державне регулювання розвитку сільського господарства» – є вибірковою дисципліною за вибором студента відповідно до навчального плану.

Мета навчальної дисципліни «Державне регулювання розвитку сільського господарства» є формування системи знань з теорії, методології, методики та організаційних основ державного регулювання розвитку сільського господарства в ринкових умовах господарювання.

Завдання навчальної дисципліни: формування у студентів ґрунтовних теоретичних знань, що дозволить їм аналізувати складні економічні процеси учасником яких є держава. Приймати обґрунтовані рішення щодо забезпечення ефективного розвитку сільського господарства; узагальнення наявного у світовій практиці досвіду ефективного формування, функціонування і розвитку механізму державного регулювання сільського господарства; розвиток навичок прийняття обґрунтованих рішень, що забезпечують позитивний організаційний вплив держави на розвиток сільського господарства.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність ідентифікувати і розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 4. Здатність до генерування нових ідей та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставлених цілей.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах та у реальному секторі економіки.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та впроваджувати економічні рішення, виходячи із закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням економіко-математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1 Мати сучасні глибокі теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

ПРН 2. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, а також володіти методологією економічних наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці, прирощувати знання у сфері економіки з метою сприяння соціально-економічному розвитку

ПРН 5 Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.

ПРН 6 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної та заочної форми навчання;

Тема 1. Науково-теоретична база регулювання суспільного виробництва. Функції держави у сучасній економіці. Політична, соціальна, міжнародна та економічна функції держави. Функції держави як суб'єкта макроекономічного регулювання. Ефективність за Парето. Концепція ефективності за Парето. Еволюція наукових поглядів на роль держави в регулюванні економічних процесів. Етапи розвитку теорії регулювання економіки. Сутність поняття «регулювання» в контексті теорії і практики державного управління. Понятійно-категоріальний апарат: «державне втручання в економіку», «державне управління», «економічна політика держави», «державна регуляторна політика», «державне регулювання». Об'єкти та суб'єкти економічної політики держави. Вади державного «втручання» в економіку. Основні функції державного регулювання сільського господарства. Об'єктивна обумовленість державного протекціонізму щодо сільського господарства. Теорії, що покладено в основу аграрного протекціонізму. Об'єктивні передумови необхідності державного регулювання сільського господарства. Державна підтримка як чинник забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва. Сутність, види та класифікація основних видів державної підтримки сільського господарства. Інструменти регулювання. Інструменти регулювання попиту, пропозиції, організаційного характеру та зовнішньоекономічної їх діяльності.

Тема 2. Концептуальні засади державного регулювання сільського господарства. Аналіз заходів формування системи агропродовольчого комплексу. Інституційне середовище АПК. Організаційні трансформації в аграрному секторі. Поняття агропродовольчої системи. Цілі та критерії ефективності державного регулювання сільськогосподарського виробництва. Причини складності формування критеріальної бази. Система критеріїв державного регулювання сільського господарства. Держава, як суб'єкт господарювання. Держава, як виразник національних інтересів. Показники ефективності державного регулювання сільського господарства за рівнем оцінки. Методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільськогосподарського виробництва. Економіка добробуту. Концепція надлишку виробника і споживача у стані рівноваги. Методологія кількісної оцінки державної

підтримки сільського господарства в країнах Організації економічного співробітництва і розвитку. Еволюція формування системи державного регулювання сільськогосподарського виробництва в США та ЄС. Механізм регулювання сільськогосподарського виробництва в країнах з розвинутою ринковою економікою.

Тема 3. Історичні аспекти реалізації державної аграрної реформи в Україні. Основні етапи та результати проведення аграрної реформи в Україні. Реформа адміністративної системи розподілу ресурсів Ринковий обіг майна та землі. Приватизація об'єктів державної власності. Становлення організаційної структури сільського господарства. Ретроспектива державної політики щодо кооперації. Механізм ціноутворення на аграрну продукцію. Трансформація механізму державного регулювання сільського господарства України при переході до ринкових відносин. Механізм бюджетного фінансування сільськогосподарського виробництва. Державна підтримка аграрного сектору економіки за допомогою спеціальних режимів та механізмів оподаткування. Інституційна політика та формування системи управління аграрним виробництвом. Земельні відносини. Взаємодія особистих підсобних господарств з сільськогосподарськими підприємствами, фермерськими господарства та агрохолдингами. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства в умовах ризиків кліматичних змін.

Тема 4. Державне регулювання ринків ресурсів в агропромисловому виробництві та механізми їх й інструментарій. Цінова політика і державне регулювання агропродовольчих ринків. Співвідношення державного і недержавного регулювання ринків. Фінансова інфраструктура агропродовольчих ринків. Маркетингові технології в галузі. Страхування ризиків в сільськогосподарському виробництві. Інформаційне забезпечення ринків. Ринки сільськогосподарської техніки. Ринок мінеральних добрив і засобів захисту рослин. Кооперативні кредитні організації та їх місце в фінансовій системі. Державне регулювання інвестиційної діяльності та науково-технічного прогресу в галузі.

Тема 5. Структурна політика регулювання галузі. Сума дотації сільськогосподарському виробнику розраховується пропорційною частці сплаченої до бюджету суми ПДВ за видами діяльності, на які поширюються дотації в загальній сумі сплати податку на додану вартість за всіма видами діяльності. Коди видів економічної діяльності згідно з КВЕД, визначених у статті 16-1 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 № 1877-IV та коди товарів згідно з УКТ ЗЕД. Інструменти, які використані в розрахунках включають: особливий режим податку на додану вартість продуктів, який дозволяв сільськогосподарським виробникам повертати 100 % податку на додану вартість від продажу, Єдиний податок для 4-тої категорії платників податків, який накладався за вартістю обробленої землі та виключав необхідність сплати податків на дохід та майна (крім землі), виплати виробникам тваринницької продукції, прямі виплати по відсоткових платежах по кредитах, підтримка капітальних інвестицій в галузь тваринництва, мінімальні ціни, інтервенційні закупівлі. Зерновий підкомплекс та регулювання ринку зерна. Бурякоцукровий підкомплекс та регулювання ринку цукру. Олійножировий підкомплекс та регулювання ринку олій. Ринок картоплі, овочів і продуктів їх переробки. Ринок плодово-ягідний і виноградної продукції. Ринок молока і молочних продуктів та механізм його регулювання. Ринок м'яса і м'ясних продуктів та механізм його регулювання.

Тема 6. Інструментарій регулювання та тенденції розвитку торговельної політики членів СОТ. Сума дотації сільськогосподарському виробнику розраховується пропорційною частці сплаченої до бюджету суми ПДВ за видами діяльності, на які поширюються дотації в загальній сумі сплати податку на додану вартість за всіма видами діяльності. Коди видів економічної діяльності згідно з КВЕД, визначених у статті 16-1 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 № 1877-IV та коди товарів згідно з УКТ ЗЕД. Інструменти, які використані в розрахунках включають: особливий режим податку на додану вартість продуктів, який дозволяв сільськогосподарським виробникам повертати 100 % податку на додану вартість від продажу, Єдиний податок

для 4-тої категорії платників податків, який накладався за вартістю оброблюваної землі та виключав необхідність сплати податків на дохід та майна (крім землі), виплати виробникам тваринницької продукції, прями виплати по відсоткових платежах по кредитах, підтримка капітальних інвестицій в галузь тваринництва, мінімальні ціни, інтервенційні закупівлі. Зерновий підкомплекс та регулювання ринку зерна. Бурякоцукровий підкомплекс та регулювання ринку цукру. Олійножировий підкомплекс та регулювання ринку олій. Ринок картоплі, овочів і продуктів їх переробки. Ринок плодово-ягідний і виноградної продукції. Ринок молока і молочних продуктів та механізм його регулювання. Ринок м'яса і м'ясних продуктів та механізм його регулювання.

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	дена форма						заочна, вечірня форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Науково-теоретична база регулювання суспільного виробництва	21	2	2			17	21	2	2			17
Тема 2. Концептуальні засади державного регулювання сільського господарства	31	3	3			25	31	3	3			25
Тема 3. Історичні аспекти реалізації державної аграрної реформи в Україні	28	3	3			22	28	3	3			22
Тема 4. Державне регулювання ринків ресурсів в агропромисловому виробництві та механізми їх й інструментарій	24	4	4			16	24	4	4			16
Тема 5. Структурна політика регулювання галузі	22	4	4			14	22	4	4			14
Тема 6. Інструментарій регулювання та тенденції розвитку торговельної політики членів СОТ	24	4	4			16	24	4	4			16
Усього годин	150	20	20			110	150	20	20			110

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Науково-теоретична база регулювання суспільного виробництва	5
2	Тема 2. Концептуальні засади державного регулювання сільського господарства	3
3	Тема 3. Історичні аспекти реалізації державної аграрної реформи в Україні	5
4	Тема 4. Державне регулювання ринків ресурсів в агропромисловому виробництві та механізми їх й інструментарій	4
5	Тема 5. Структурна політика регулювання галузі	4
6	Тема 6. Інструментарій регулювання та тенденції розвитку торговельної політики членів СОТ	4
		20

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

Самостійна робота: (реферати, аналіз ситуацій з різних розділів дисципліни), теми яких визначаються і затверджуються кафедрою, здобувачі виконують самостійно, обов'язково

консультуючись з викладачем. Основна мета виконання самостійної роботи: систематизація одержаних теоретичних знань з навчальної дисципліни, їх поглиблення і закріплення; розвиток навичок самостійної роботи з науковою й довідковою літературою, матеріалами періодичних видань, для набуття досвіду їх практичного використання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Науково-теоретична база регулювання суспільного виробництва	15
2	Тема 2. Концептуальні засади державного регулювання сільського господарства	25
3	Тема 3. Історичні аспекти реалізації державної аграрної реформи в Україні	15
4	Тема 4. Державне регулювання ринків ресурсів в агропромисловому виробництві та механізми їх й інструментарій	15
5	Тема 5. Структурна політика регулювання галузі	25
6	Тема 6. Інструментарій регулювання та тенденції розвитку торговельної політики членів СОТ	15
		110

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка»

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

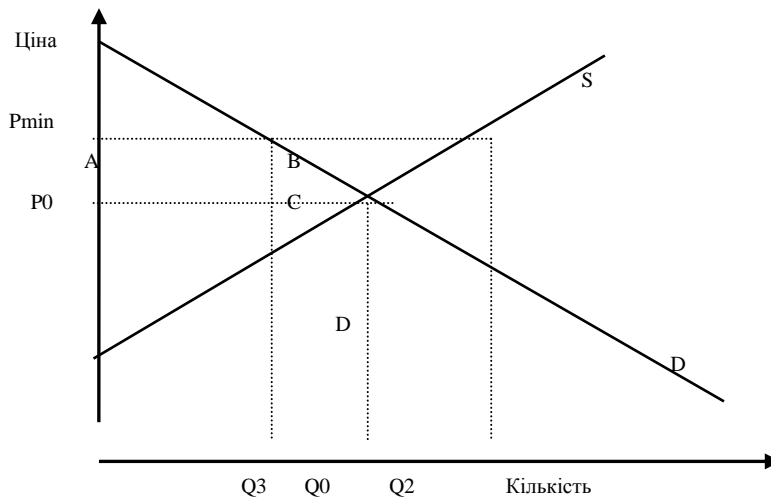
1. Функції держави у сучасній економіці.
2. Еволюція наукових поглядів на роль держави в регулювання економічних процесів.
3. Сутність поняття «регулювання» в контексті теорії і практики державного управління.
4. Об'єктивна обумовленість державного протекціонізму щодо сільського господарства.
5. Державна підтримка як чинник забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.
6. Інструменти регулювання агропродовольчих ринків.
7. Національна агропродовольчу система як об'єкт регулювання.
8. Цілі та критерії ефективності державного регулювання сільськогосподарського виробництва.
9. Методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільськогосподарського виробництва.
10. Еволюція формування системи державного регулювання сільськогосподарського виробництва в США та ЄС.
11. Механізм регулювання сільськогосподарського виробництва в країнах з розвинутою ринковою економікою.
12. Основні етапи та результати проведення аграрної реформи в Україні.
13. Механізми ціноутворення на аграрну продукцію.
14. Трансформація механізму державного регулювання сільського господарства України при переході до ринкових відносин.
15. Механізм бюджетного фінансування сільськогосподарського виробництва.
16. Державна підтримка аграрного сектору економіки за допомогою спеціальних режимів та механізмів оподаткування.
17. Інституційна політика та формування системи управління АПК.
18. Співвідношення державного і недержавного регулювання ринків.
19. Цінова політика і державне регулювання агропродовольчих ринків.
20. Ринки сільськогосподарської техніки.

21. Ринок мінеральних добрив і засобів захисту рослин.
22. Кооперативні кредитні організації та їх місце в фінансовій системі.
23. Страхування ризиків у сільськогосподарському виробництві.
24. Фінансова інфраструктура агропродовольчих ринків.
25. Державне регулювання інвестиційної діяльності та НТП в галузі.
26. Зерновий підкомплекс та регулювання ринку зерна.
27. Бурякоцукровий підкомплекс та регулювання ринку цукру.
28. Олійножировий підкомплекс та регулювання ринку олій.
29. Ринок картоплі, овочів і продуктів їх переробки.
30. Ринок плодово-ягідної і виноградної продукції.
31. Ринок молока і молочних продуктів та механізм його регулювання.
32. Ринок м'яса і м'ясних продуктів та механізм його регулювання.
33. Поширення протекціонізму в країнах-членах СОТ.
34. Зміни в торговельній політиці країн-членів СОТ в період протягом та після світової фінансово-економічної кризи.
35. Оцінка ринку захисту ринків та ефективності протекціоністських заходів, запроваджених з 2008 по 2010 роки в торгівлі сільськогосподарськими товарами.
36. Двосторонні торговельні угоди та перспективи Доха-раунду.
37. Перспективи України в умовах поширення протекціонізму.
38. Специфіка сільського господарства у зонах вільної торгівлі ЄС із третіми країнами.
39. Торговельні режими ЄС та України щодо сільськогосподарських товарів.
40. Зовнішньоекономічні відносини між ЄС та Україною у сфері сільського господарства.

Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
третього рівня вищої освіти Спеціальність 051 «Економіка»	Кафедра глобальної економіки <hr/> 2023-2024 н. р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Державне регулювання розвитку сільського господарства»	Затверджую зав. кафедри <hr/> (підпис) Наталія ВДОВЕНКО
Екзаменаційні запитання (максимальна оцінка 10 балів за відповідь на кожне з двох запитань)			
1. Інструменти державного регулювання агропродовольчого ринку в контексті європейської інтеграції та глобальних продовольчих і надзвичайних викликів.			
2. Методи та механізми забезпечення продовольчої безпеки в умовах економічних викликів.			
1. Ринковий механізм – це			
1.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах досконалої конкуренції;		
2.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах економічної свободи, вільної взаємодії попиту і пропозиції;		
3.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах економічної свободи та часткового втручання держави в економіку;		
4.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах директивних методів управління економікою.		

2. При використанні інструменту регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку, зображеного на рис. 2, економічні втрати споживачів продукції репрезентує площа, позначена як:

3. Який орган державного управління має право виконувати наступні види діяльності: Визначає межі товарного ринку, дає підприємцям обов'язкові для виконання розпорядження про припинення порушень антимонопольного законодавства та про відновлення антимонопольного становища тощо

(у бланку відповідей впишіть відповідну назву)

4. Яке слово пропущене в реченні?

Економічний– це: система соціально-економічних відносин, у якій домінують ринкові регулятори, а роль держави зведена до мінімуму

(у бланку відповідей подати одним словом)

5. Як називається діяльність держави щодо формування та регулювання державного і місцевих бюджетів, а також мобілізації коштів у державну казну з інших джерел

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

6. Яким видам державних закупівель (інтервенцій) відповідають наведені пояснення?

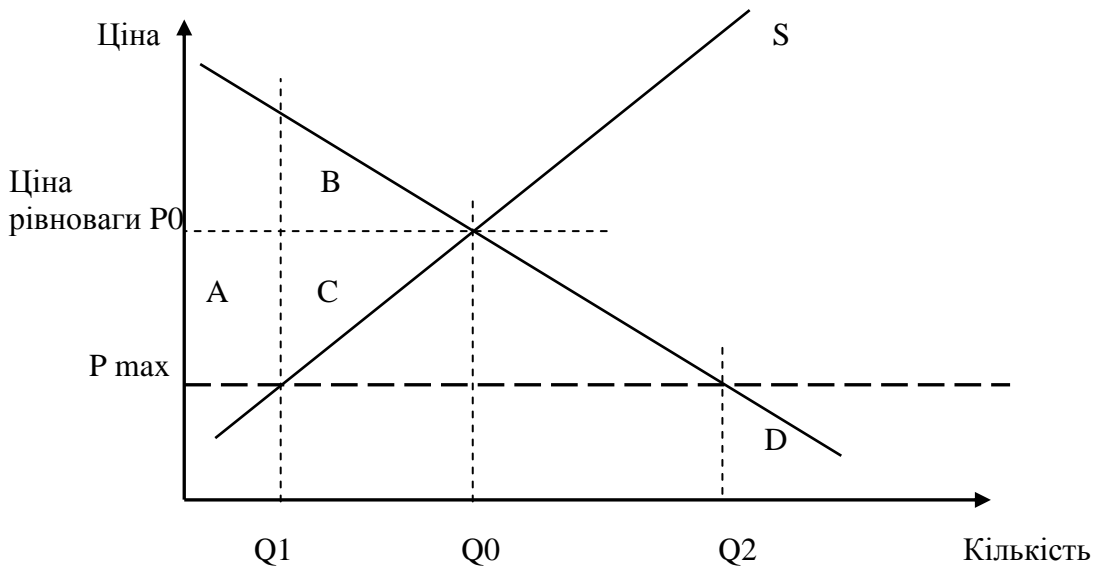
1. Заставна закупка зерна	А. продаж або придбання с/г продукції на організованому аграрному ринку з метою забезпечення цінової стабільності
2. Державна аграрна інтервенція	В. гарантована державою закупка зерна у с/г товаровиробників на певний термін за заставними цінами при зберіганні за ними, встановлений у договорі заставних закупок зерна строк, права витребувати це зерно
3. Товарна інтервенція	С. зарахування до державного продовольчого резерву об'єкта державного цінового регулювання – предмета застава у разі, коли бюджетна позика та/або плата за її використання не були погашені у строк, передбачений договором
4. Заставна закупівля	Д. продаж с/г продукції при зростанні цін на організованому аграрному ринку понад максимальний рівень, що здійснюється з метою досягнення рівня рівноваги, у тому числі шляхом продажу товарних деривативів

7. Розставити у відповідності до типів економічних систем наступні переваги:

А. Ринковий механізм	1. є автоматичним регулятором економіки 2. надає можливість передбачити й усунути екстерналії
----------------------	--

В. Планово-державний механізм	3. концентрує ресурси і зусилля задля вирішення певної проблеми і створення можливостей швидкого її вирішення 4. забезпечує збалансованість платоспроможного попиту і пропозиції 5. забезпечує швидкі структурні зрушення 6. стимулює підприємницьку активність 7. сприяє підвищенню ефективності господарювання 8. надає можливість підтримувати і розвивати соціальну інфраструктуру 9. оперативно реагує на зміну потреб і сприяє їх задоволенню 10. гарантує певний соціальний захист населення
-------------------------------	--

8. При використанні інструменту регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку, зображеного на рис. 1, економічні втрати споживачів продукції репрезентує площа, позначена як:

9. Основними напрямками комплексного розвитку сільських територій, підвищення соціального захисту і життєвого рівня селян є:

1	забезпечення надійного функціонування соціальної інфраструктури села в нових економічних умовах, формування механізмів і визначення управлінських структур, які забезпечуватимуть їх реалізацію на всіх рівнях
2	відновлення, створення і забезпечення державою формування системи державного регулювання демографічних процесів сільського розвитку
3	наближення та вирівнювання умов життєдіяльності міського і сільського населення, формування комплексної системи підприємств, установ та організацій, які надаватимуть необхідні послуги сільському населенню
4	всі відповіді вірні

10. Науково-технічний потенціал країни

1.	складова соціально-економічної політики держави щодо формування умов науково-технічного розвитку країни, визначення цілей, напрямів, форм її здійснення
2.	сукупність національних ресурсів, необхідних для здійснення науково-технічної діяльності та результати від їх використання
3.	діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію наукових досліджень та розробок, яка зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг
4.	комплекс правових, організаційно-економічних та інших заходів держави, спрямованих на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності

11. Яке слово пропущене в реченні?

..... модель управління – управління соціально-економічним розвитком країни на основі активного втручання держави у процес розподілу і перерозподілу доходів, створення сильної	(у бланку відповідей подати одним словом)
---	---

системи соціального захисту населення, домінування ідей рівності і солідарності	
---	--

11. Соціальний захист – це

1	система правових, фінансових, економічних заходів, які здійснює держава з метою забезпечення відповідного життєвого рівня громадянам; підтримка найбільш вразливих верств населення від негативного впливу ринкових процесів
2	система зобов'язань держави перед своїми громадянами щодо задоволення їхніх соціальних потреб
3	діяльність держави щодо створення та регулювання соціально-економічних умов життя суспільства з метою підвищення добробуту членів суспільства, усунення негативних наслідків функціонування ринкових процесів, забезпечення соціальної справедливості та соціально-політичної стабільності у країні
4	встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму

13. Інтервенційні операції – це

1	продаж с/г продукції при зростанні цін на організованому аграрному ринку понад максимальний рівень, що здійснюється з метою досягнення рівня рівноваги, у тому числі шляхом продажу товарних деривативів
2	зарахування до державного продовольчого резерву об'єкта державного цінового регулювання – предмета застава у разі, коли бюджетна позика та/або плата за її використання не були погашені у строк, передбачений договором
3	операції по закупівлі зерна інтервенційного фонду та продаж зерна інтервенційного фонду і продуктів його переробки для підтримання на внутрішньому ринку рівня цін на зерно та продукти його переробки шляхом укладання договорів купівлі-продажу на акредитованих біржах
4	гарантована державою закупка зерна у с/г товаровиробників на певний термін за заставними цінами при зберіганні за ними, встановлений у договорі заставних закупок зерна строк, права витребувати це зерно
5	продаж або придбання с/г продукції на організованому аграрному ринку з метою забезпечення цінової стабільності

14. Який орган державного управління має право виконувати наступні функції: Забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави; виконання Конституції і законів України, актів Президента України; забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики.

(у бланку відповідей впишіть відповідну назву)

15. Інноваційна діяльність – це

1.	складова соціально-економічної політики держави щодо формування умов науково-технічного розвитку країни, визначення цілей, напрямів, форм її здійснення
2.	сукупність національних ресурсів, необхідних для здійснення науково-технічної діяльності та результати від їх використання
3.	діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію наукових досліджень, розробок, яка зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг
4.	комплекс правових, організаційно-економічних та інших заходів, спрямованих на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності у виробництво

16. Розставити у відповідності до типів економічних систем наступні недоліки:

А. Ринковий механізм	11. нездатний забезпечити конкурентне середовище 12. обумовлює монополізм держави 13. обумовлює безробіття
----------------------------	--

В. Планово-державний механізм	14. спричиняє велику диференціацію населення за доходами 15. закріплює низьку якість і вузький асортимент продукції 16. виявляю руйнівну дію на навколишнє середовище 17. породжує бюрократизм, хабарництво, корупцію 18. не стимулює НТП та інновації в економіці 19. не забезпечує задоволення соціально-економічних потреб суспільства 20. пригнічує економічну свободу, конкуренцію 21. виключає приватну ініціативу
----------------------------------	---

17. Яким моделям державного регулювання економіки відповідають наведені пояснення?

1. Американська	А. управління соціально-економічним розвитком країни на основі активного втручання держави у процес розподілу і перерозподілу доходів, створення сильної системи соціального захисту населення, домінування ідей рівності і солідарності
2. Японська	В. система управління національною економікою з використанням ринкових регуляторів, насамперед конкуренції, веденням на державному рівні ефективної системи соціального захисту громадян
3. Шведська	С. лібералізована система управління національною економікою, у якій основний акцент переноситься на ринкові регулятори економічних процесів, державне регулювання зводиться до використання правових і опосередкованих методів з метою створення «правил гри» і сприятливих умов для розвитку бізнесу
4. Німецька	Д. централізоване регулювання соціально-економічного розвитку країни з боку держави на основі використання економічних, опосередкованих та неформальних методів державного регулювання економіки

18. Яке слово пропущене в реченні?

.....означає державний нагляд і контроль за виконанням і дотриманням законів, нормативних актів, економічних, екологічних та соціальних стандартів тощо	(у бланку відповідей подати двома словами)
---	--

19. Яке слово пропущене в реченні?

.....передбачає регулювання державою соціально-економічних відносин (наприклад, між підприємцями і робітниками), перерозподіл доходів, забезпечення соціального захисту та соціальних гарантій, збереження навколишнього середовища	(у бланку відповідей подати двома словами)
---	--

20. Основними напрямками соціальної політики України є:

1.	створення належних умов для забезпечення кожним працівником свого добробуту за рахунок особистого трудового вкладу, підприємництва та ділової активності
2.	державне соціальне забезпечення і допомога при втраті заробітку з будь-яких причин
3.	забезпечення оптимального і стабільного фінансування, державної підтримки розвитку соціальної сфери — освіти, науки, медицини, культури
4.	усі відповіді вірні

21. Модель соціального захисту в плановій економіці

1.	базується на ефективній системі соціального захисту, в основі якої лежать значні державні (понад 50 %) та недержавні кошти
2.	забезпечує високий рівень і якість життя основної частини населення, стимулює членів суспільства до самовдосконалення
3.	зорієнтована переважно на захист соціально вразливих верств населення
4.	політика заробітної платні спрямовується на загальну зайнятість населення

22. Соціальний захист працездатного населення здійснюється через

1.	визначення мінімальної заробітної платні, мінімальних споживчих бюджетів, прожиткового мінімуму
2.	створення державних і недержавних пенсійних фондів та фондів соціального захисту
3.	зміни умов оплати праці, розробки нової системи пенсійного забезпечення, допомоги, стипендій, окладів у бюджетних організаціях і установах та їх фінансове забезпечення
4.	усі відповіді вірні

23. Яке слово пропущене в реченні?

Економічний – передбачає значний вплив держави на соціально-економічний розвиток держави	(у бланку відповідей подати одним словом)
--	---

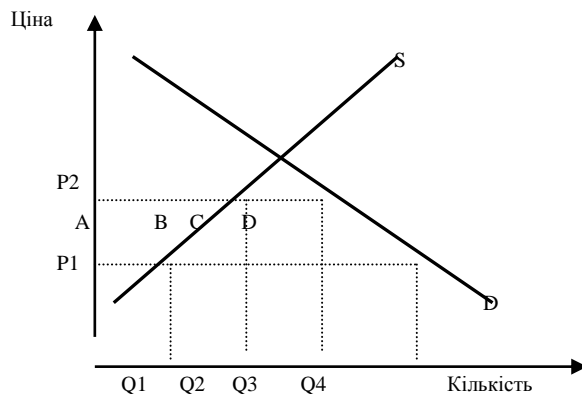
24. Яким сферам державного регулювання відповідають наведені пояснення?

1. Державне регулювання АПК	А. реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики сільських територій
2. Державне регулювання інвестиційної діяльності АПК	В. вплив держави на соціально-економічний розвиток країни
3. Державне регулювання економіки	С. система заходів, інструментів, методів і засобів задля здійснення підтримуючої, компенсаційної та регулюючої діяльності держави, за допомогою яких держава впливає на діяльність суб'єктів господарювання і ринкову кон'юнктуру з метою створення нормальних умов для ефективного функціонування ринків с/г продукції

25. Як називається комплекс законів, постанов та інших нормативно-правових документів щодо регулювання аграрного сектору

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

26. Доходи, отримані державним бюджетом завдяки стягненню мита при імпорті продукції, репрезентує площа, позначена на рис. 3 як:

27. Зміст аграрної політики держави

1	приватизація об'єктів АПК
2	забезпечення умов для створення сучасних фінансово-економічних, правових та організаційно-інституційних відносин в агропромисловій сфері
3	інформаційне забезпечення пропаганди реформ
4	усі відповіді вірні

28. Як називається система соціально-економічних відносин, у якій домінують ринкові регулятори, а роль держави зведена до мінімуму:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

29. Як називається система правових, фінансових, економічних заходів, які здійснює держава з метою забезпечення відповідного життєвого рівня громадянам; підтримка найбільш вразливих верств населення від негативного впливу ринкових процесів:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

30. Як називається форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах економічної свободи, вільної взаємодії попиту і пропозиції:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

9. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються методи інтерактивного навчання (розбір конкретних ситуацій методом case-study, рольові та ділові ігри, робота у малих групах, тренувальні завдання, практичні вправи, тести та т.п.).

Для досягнення поставленої мети вивчення дисципліни також використовуються наступні методи: історичний – при узагальненні поглядів представників різних наукових шкіл; абстрактно-логічний – при постановці мети і завдань дослідження, розробці наукової гіпотези курсової роботи; монографічний – при вивченні літературних джерел, законодавчих чи інших нормативно-правових актів; структурно-функціональний – для аналізу змін, що відбуваються в управлінні сільським господарством країни при здійсненні аграрної реформи; логіко-семантичний – при уточненні й систематизації структурних елементів механізму стратегічного управління сільським господарством із врахуванням об'єктивних закономірностей та специфічних особливостей розвитку галузі; економіко-статистичний – для аналізу основних техніко-економічних показників сучасного стану сільськогосподарського виробництва в Україні; графічний і табличний методи – для побудови графіків і діаграм та таблиць.

10. Форми контролю.

Підсумковий контроль успішності навчання фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» проводиться у формі: екзамен – за результатами вивчення дисциплін професійної підготовки. Система оцінювання сформованих компетентностей у фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Підсумковий контроль – під час складання екзамену.

За виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню знань та умінь фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» з навчальної дисципліни (доповідь на науковій конференції, здобуття призового місця на олімпіадах, виготовлення макетів, підготовка наочних посібників тощо) рішенням кафедри студенту може надаватися до 100 % від загальної кількості умовних балів з навчальної дисципліни.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. Семестрові екзамени – форма оцінки підсумкового засвоєння знань фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань фахівців третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка». Оцінювання знань фахівців третього рівня вищої освіти під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

11. Розподіл балів, які отримують фахівців третього рівня вищої освіти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. № 10). Для визначення рейтингу фахівців третього рівня вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

11. Навчально-методичне забезпечення

1. Методичні вказівки із використання моделі часткової рівноваги «AGMEMOD» для підготовки здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня доктор філософії спеціальності 051 «Економіка». Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції. К.: НУБіП України. 2021. 47 с.

2. Електронний навчальний курс з навчальної дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2124>

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Аграрні перспективи України 2017–2030. Базовий сценарій: прогнольні оцінки розвитку аграрного сектору. Німецько-український агрополітичний діалог: [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://apd-ukraine.de/ua/publikatsiji>.

2. Abramova A., Filypova S., Vdovenko N., Kotelevets D., Lozychenko O., Malin O. Regulatory policy transformation in conditions of non-stationary economy in Eastern European countries: practical approach. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. № 10. P. 39–48.

3. AGMEMOD Project (Project No. QLRT-2001-02853): [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://agmemod.eu/>.

4. Koval V., Mikhno I., Udovychenko I., Gordiichuk Y., Kalina I. Sustainable Natural Resource Management to Ensure Strategic Environmental Development. *TEM Journal*. 2021. Vol. 10. Issue 3. P. 1022–1030. DOI: 10.18421/TEM103-03

5. Аграрні перспективи України 2017–2030. Програма державної підтримки 2017: Звіт. 01.01.2018. Німецько-український агрополітичний діалог: [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://apd-ukraine.de/ua/publikatsiji>.

6. Koval V., Olczak P., Vdovenko N., Boiko O., Matuszewska D., Mikhno I. Ecosystem of Environmentally Sustainable Municipal Infrastructure in Ukraine. *Sustainability* 2021. № 13 <https://doi.org/10.3390/su131810223>

7. Dankeieva O., Solomianiuk N., Strashynska L., Fiedotova N., Soloviova Y., Koval V. Application of Cognitive Modelling for Operation Improvement of Retail Chain Management System. *TEM Journal*. 2021. Vol. 10. Issue 1. P. 358–367. DOI: 10.18421/TEM101-45

8. Маргасова В., Вдовенко Н., Марченко І. Базові методичні підходи до обліку і контролю витрат при формуванні біологічних активів рослинництва й тваринництва на агропродовольчому ринку. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 4. С. 207–216.

9. Parwita G.B.S., Arsawan I. W. E., Koval V., Bogdanova N., Tamošiūnienė R. Organizational innovation capability: integrating human resource management practice, knowledge management, and individual creativity. *Intellectual Economics*. 2022. Vol. 15. Issue 2. P. 22–45. DOI <https://doi.org/10.13165/IE-21-15-2-02>

10. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 4–9.

11. Маргасова В., Шевцова О. Стратегія державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки. *Науковий вісник Полісся*. 2022. № 1 (24). С. 23–37.

12. Вдовенко Н. М., Кукса І. М., Дяченко Т. О., Сірик М. В. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації міжнародної економіки та змін в безпекології і поведінці споживачів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 2 (249). С. 120–127.